

typhus met zelfmoorden en ongelukken te zamen? Is niets dan in staat aan de uitbreiding ervan paal en perk te stellen? Gelukkig kunnen wij nu een bevredigend antwoord op die vragen geven.

Slechts korten tijd heeft het middel van Koch de vraag op den achtergrond geschoven: Hoe kunnen wij de tering voorkomen? Met de volle beteekenis, die haar toekomst, treedt nu die zijde van het vraagstuk weer voor het licht. Allerwege wordt de aandacht van overheid en publiek op het groote belang ervan gevestigd. Onder den verschen indruk van de slechte resultaten van Koch's inspuitingen mag men inderdaad de hoop koesteren, dat nu die maatregelen zullen worden genomen, waarvan wij met zekerheid een vermindering van de uitbreiding der ziekte kunnen verwachten.

Daartoe moet echter meer algemeen kennis omtrent deze zaken verspreid worden dan nu het geval is, opdat niet alleen zij, die geroepen zijn voor de volksgezondheid te waken, maar opdat ieder zoowel voor zichzelf als voor anderen er toe kunne bijdragen om het groote doel te bereiken.

Vooraf een kort historisch overzicht. Het heeft in den loop der tijden niet ontbroken aan allerlei theoriën omtrent het ontstaan der tering en al deze meeningen leven voort bij het volk, en zullen nog lang bij overlevering van ouders op kinderen overgaan. Wij zullen deze echter buiten bespreking laten en eenvoudigheidshalve beginnen met hem, die den grondslag heeft gelegd voor onze tegenwoordige kennis. In 1865 gelukte het aan Villemin, een Fransch geleerde, bij gezonde dieren door enting met stoffen afkomstig van een lijder aan tuberculose, kunstmatig dezelfde ziekte te veroorzaken. Hij bewees daarmee, dat wij de tuberculose moeten rangschikken onder de infectieziekten, daar zij op andere dieren, resp. menschen kan worden overgebracht.

De directe oorzaak van de ziekte was hiermede nog niet gevonden, en hoewel men vrij zeker was, dat hier een microorganismus, een bacterie, in het spel zou zijn en hiernaar ook ijverig door verschillende onderzoekers werd gezocht, duurde het toch nog zeven jaar, voordat de ware schuldige ontdekt was. Den 24sten Maart 1882 deelde Robert Koch in een vergadering van de „Physiologische Gesellschaft” te Berlijn mede, dat hij de oorzaak der tuberculose had gevonden en deze in den vorm van een bacil, sedert tubercelbacil genoemd, aan de aanwezigen kon demonstreeren. Welk een sensatie dit bericht zoowel in de geneeskundige wereld als daarbuiten maakte laat zich gemakkelijk begrijpen en ligt ieder, die deze periode heeft beleefd, nog versch in het geheugen. Evenzeer is het te begrijpen, dat velen tegen de opvatting van Koch bezwaren hadden en zich tegen zijn theorie levendig verzetten. Het onderzoek, waarop zijne mededeeling rustte, was echter zoo zeldzaam helder en degelijk, dat weldra de geheele geneeskundige wereld de nieuwe leer omhelsde en daarmee een nieuw en vruchtbaar tijdvak voor de leer der tuberculose begon.

Wij willen niet verzuimen den gedachtengang van Koch hier kort uiteen te zetten. Hij bewees, dat de door hem ontdekte bacil is de oorzaak en de